

Izhaja vsak dan razen nedelje in praznika ob 3. popoldan.

Posamezna številka stane 10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Po pošti stane mesečno 3 K 20 v

Uredništvo in upravništvo: Schmidererjeva ulica št. 5.
Telefon 3/VI.

Letnik 1.

Maribor, dne 11. decembra 1918.

Štev. 16.

Razporejenost v naših strankah.

Kakor je znano, je strankarski boj tekom vojne popolnoma prenehal, ker pod militarističnim absolutizmom razne stranke do zadnjih časov vojne niti v parlamentu niso ničesar pomenile, še manj, da bi mogle kaj doseči, kajti stari avstrijski parlament je bil le figura ustavnosti. Vlada je tedaj rekla, kako morajo poslanci delati n. pr. dovoliti vojni kredit, ali pa iti domov.

Vsled tega tudi strankarstvo v provinci ni prišlo dosti na površje. Odkar pa je bila oklicana majniška deklaracija za Jugoslavijo, od tedaj je vladala v splošno skoraj popolna edinost, in to se je držalo do ustanovitve Narodnega viječa v Zagrebu. Seveda so pod površino že valovale struje različnega mnenja, ker se je že vedelo, da pride vprašanje o prihodnji državni obliki kmalu na površino. Tedaj so začele razne stranke zastopati svoje principe. Jugoslovanska demokratska ali nekdanja liberalna stranka je najbolj vneta za monarhijo, to pa iz razumljivih razlogov, ker je dandanes resnično stvar taka, da začasno največ obeta močna Jugoslavija pod srbskim žezlom. Pristaši ljudske stranke, nekdanji klerikalci, nekdanji najbolj navdušeni monarhisti, oboževalci od Boga izvoljenih vladarjev, so postali čez noč republikanci. Morda je med mlajšimi teh ljudi res iz napredka izrastlo to novo naziranje; v tem slučaju bi jim skoro čestitali. Seveda pa so bili gotovo tudi drugi razlogi odločilni proti srbski kraljevini. Odkar pa se je pokazalo, da zastopa večina Narodnega viječa iz prav poštenih in važnih vzrokov to kod prvo zahtevo, da ostanemo nedeljeni, edini s Srbijo, tedaj so se dali delegati ljudske stranke malo pogovoriti in so izjavili, da se bodo držali tudi posledic, iz tega izviraajočih, da namreč ne bodo delali proti kraljevini.

Dasi tu podajamo samo poročilo, vendar izjavljamo, da odobravamo to taktiko.

Jugosl. socijalni demokrati so se seveda, zvesti svojim principom, izjavili za republiko.

Naša narodna vlada v Ljubljani je pa sedaj sestavljena tako, da ima vsaka stranka v njej svoje zastopnike. Da vsled te vrste sestave niso mogli strokovno najbolj zmožni ljudje na vodilna mesta, to je hiba ali napaka take vlade; in napake se vsled tega tudi delajo. Nočemo pa kritikovati, saj je končno ta vlada itak samo provizorna. Zvedeli smo sicer, da je dr. Korošec pred pohodom v Švico svetoval strokovno razdelitev vladnih poverjenikov, pa naše stranke so bile preveč strankarsko egoistične, da bi bile ubogale svojega voditelja, ker bog

varuj, da bi ne bilo pristašev ljudske stranke največ v vladi. Pa bo že boljše.

Da se kažejo pri imenovanjih v različne korporacije posledice te strankarske politike, je seveda bilo pričakovati.

Da bi seveda niti republikanska niti monarhična vlada ne smela biti strankarsko pristanska, to je jasno. Tako je bilo v stari Avstriji, in ta je največ iz teh vzrokov propadla. Več o tem ob drugi priliki.

Kdo je podivjan?

Naši nasprotniki agitirajo sedaj proti Srbom stem, da pripovedujejo o njih grozodejstvih, o katerih prej ni bilo nič slišati. Srbi so taje našim ujetim rezali ušesa, iztakali oči itd. Da je to grda laž, ve vsak, ki je bil s slavno poraženo avstrijsko armado v Srbiji. Sploh so se pa pri vseh narodih dogajala v bitki grozodejstva. Le pomislimo, kaj so delali Nemci v Belgiji, na Francoskem in na Ruskem. Ropali, morili in požigali so bujše kakor roparji. Avstrijski vojaki so v začetku vojne po Galiciji pomorili in požgali cele vasi. In vojaki so se še bahali, češ, toliko in toliko sem jih danes ubil. Uboge Rusine je dala avstrijska oblast brez vzroka na tisoče obesiti. Kakšne grozovitosti so počenjali avstrijski in nemški vojaki po Italiji l. 1917! Ropali so in pobijali Italijane! Pisec teh vrst je bil sam priča, kako so Nemci Italijankam trgali zlate uhane iz ušes, da je revicam kri curkoma tekla za vrat. Kaj pa se je zgodilo po slovenskih deželah l. 1914, to je itak znano. Slovenske može, žene in otroke so zapirali v zaduhljive prostore in kateri ni tam vsled lakote in mraza poginil, dali so ga ustroiti. Prizori pri aretaciji naših ljudi so nam še vsem v živem spominu. Nemška fakinaža in zagrizene nemške furije so metale na aretirance kamenje, pobijali jih na tla in jih opijavale, med tem ko je cesarski orožnik stal smeljšaje zraven njih. Nasprotno pa si poglejmo naše postopanje in postopanje srbskih vojakov! Kdo bi mogel braniti srbski armadi, da ne bi posedla naših krajev, posebno to važno prometno točko kakor je Maribor. Razglasili bi lahko tukaj preki sod in zahtevali od mestjanov toliko in toliko milijonov kontribucije, kakor delajo to Francozi na Nemškem. Kdo bi jim mogel to zabraniti? Kajti antanta (in z njo Srbija) je zmagovalec in mi smo premagani. Pa poglejte, kako so nastopili Srbi! Ali so skrivili komu las? Prišli so k nam kakor bratje. Ponudili so nam svojo bratsko roko, da nas dvignejo k sebi, da pomagajo nam, ki smo toliko zakrivili proti njim. Kje je torej podivjanost? Pri Nemcih ali pri Srbih? Mariborskim

obrekovalcem bi torej v prvi vrsti priporočali, naj prej pogledajo bruno v svojem očesu in potem še le pezdir v očesih Srba.

Političen pregled.

Vse naše brodogve v Pulju pod ameriško zastavo. Pulj, 9. decembra. Dne 2. t. m. je pripeljala sem eskadra ameriških, francoskih, angleških in japonskih ladij pod poveljstvom ameriškega admirala. Del našega jugoslovanskega brodogva je bil usidran v pristanišču, a vihrale so na njem zgolj italijanske zastave. Ameriški admiral je to takoj opazil in vprašal italijanskega poveljnika, čemu ne nosi brodogve zastav vseh ententinih držav in kako to, da Italijani ne respektirajo prava osvobojenih narodov. Na to so se vršile dolgotrajne konference, ki se jih je v imenu Jugoslovancev udeležilo češkoslovaško konzularno zastopstvo. Italijansko poveljništvo je namreč že opetovano izrazilo željo, da bi Jugoslovani osnovali v Pulju svoje konzularno zastopstvo, kar pa so le-ti odklonili, češ, da na svoji zemlji ne potrebujejo takega zastopstva. Zato zastopa jugoslovanske interese v Pulju češkoslovaško konzularno poverjenišvo. Uspeh preje imenovanih konferenc, ki se jih je zelo aktivno udeležilo češkoslovaško zastopstvo, je bil ta, da je bilo dne 5. t. m. vse jugoslovansko brodogve — tudi veliki oklopnici „Tegethoff“ in „Prinz Eugen“ ter šest ladij, nakrcanih z materijalom, ki so jih Italijani preje že odpeljali v svoja pristanišča, — zbrano v Pulju, in sicer pod ameriško zastavo, dočim vihrajo na admiralski ladji „Lacroma“ samo jugoslovanske zastave. Poveljništvo v Pulju je prevzela Amerika kot najmanj interesirana velesila, ki poleg tega ni podpisala londonskega dogovora. Tudi policijsko službo v mestu prevzamejo ameriški mornarji.

Pogajanja v Ljubljani. V ponedeljek dopoldne so se v Ljubljani pod predsedstvom poverjenika za trgovino in obrt dr. Karla Trilerja začela pogajanja med zastopniki narodne vlade nemško avstrijske republike, štajerske in koroške začasne vlade. Narodno vlado SHS v Ljubljani zastopajo poverjeniki dr. Janko Brejc (notranje stvari), dr. Lovro Pogačnik (narodna obramba), ing. Vladimir Remek (javna dela in obrt), dr. Karl Triler (industrija in trgovina) ter poročevalec v ljubljanskem uradu za prehodno gospodarstvo Goričnik. Slovensko koroško zastopajo komisar Narodne vlade SHS za Koroško Franc Smodej, celovški odvetnik dr. J. Müller ter celovški veleobrtnik Janko Tavčar. Naše vojaške sile representirajo major Lavrič pl. Zaplas, podpolkovnik Rihard Skubec ter nadporoč-

nik Kren. Češkoslovaška republika je na konferenci zastopana po svojem vojaškem pooblaščenju stotniku Juliju Husi. Dunajsko vlado zastopajo pooblaščenec nemškoavstrijskega zunanjega urada pri Narodni vladi SHS v Ljubljani dr. Josip Fasching, generalni konzul Aleksander pl. Guenther od nemško-avstrijskega zunanjega urada, sekcijski svetnik Rudolf p. Horrak od nemško-avstrijskega prehranjevalnega urada, višji svetnik državnih železnic ing. E. Eizinger od nemško-avstrijskega prometnega urada ter železniški komisar dr. Rudolf Scheidl od istega urada. Nemško Koroško zastopajo predsednik deželne skupščine, beljaški odvetnik dr. Rihard Strobl, podpredsednik deželne skupščine Julij Lukas, pooblaščenec vojaškega poveljništva za Koroško polkovnik Rudolf Wanggo, člani koroške deželne skupščine Gustav Axmann, dr. Josip Pflanzl ter dr. Franc Reinprecht, nadalje deželni svetnik Vincenc Schumy ter celovški odvetnik dr. J. baron Rinlein, Štajersko zastopajo: glavarjev namestnik profesor dr. Rintelen, poslanec štajerske deželne skupščine Henrik Wastian, pooblaščenec zastopnik nemško-avstrijskega urada za javna dela ter gospodski komisar za Štajersko dr. Viktor Wutte, pooblaščenec štajerske deželne vlade in gospodarski komisar za Štajersko dr. Arnold Eisler in pa načelnik dobrobitnega odbora okrajnega glavarstva Radgona, zastopnik okrajov Lipnica in Radgona ter podžupan v Radgoni dr. Franc Kamniker. V otvoritveni seji so na razgovor prišla narodnostna in upravna vprašanja Koroške. Danes dopoldne se je začela druga konferenca. O razpravah bomo poročali.

Iz Celovca: V Celovcu se je nakopičilo vsled demobilizacije čet, ki so šle preko Koroške, blaga vojnega in drugega po vrednosti sto in sto milijonov. Ker pa se Nemci bojijo Jugoslavije, so začeli voziti proti severu v Avstrijo, tako da se je ustavil ves promet proti jugu t. j. proti Jesenicam. Smo pač premalo hiteli, a oni tem boji.

Američani na Reki izžvižgali Italijane. Bakar, 9. decembra. Sinoči je hrvaška čitalnica na Reki priredila veliko zabavo, na katero so bili povabljeni francoski, angleški in ameriški častniki. Italijani niso bili povabljeni. Ko so s Sušaka prihajale dame, so Italijani postavili na most stražo 40 mož, da ne bi mogle na zabavo. Francozi so pa poslali svoje avtomobile in prepeljali vse dame na veselico. Bataljon ameriških vojakov, ki je šel z vežbališča, se je ustavil in čakal, kaj bo. Ameriški vojaki in častniki so nosili jugoslovanske kokarde. Med tem je prišel italijanski častnik s karabinierji in zahteval odstranitev jugoslovanskih kokard. Ameriški častniki in vojaki so pa v odgovor izžvižgali Italijane. Splošno se opaža, da vlada na Reki med italijanskimi četami in četami Francozov, Angležev in Američanov velika napetost.

Črnogorski metropolit Mitrofan Ban je poslal kraju Petru svoj pozdrav ob priliki ujedinitvenja Jugoslavije. Ta pozdravna brzojavka je tem bolj znamenita, ker je bil metropolit ožji zaupnik odstavljene črnogorskega kralja Nikolaja.

Mariborske novice.

Pomagajmo Srbiji! Srbska kraljevina je bila od Nemcev in Madžarov popolnoma izropana. Najbolj so ropali rajhovski vojaki. Zdaj ji primanjkuje zlasti zdravil, bolniških aparatov in instrumentov. Tudi pri nas bi se dalo kaj ukreniti, da pomagamo bratom Srbom, ki jih je vojna od balkanske vojne naprej tako morila, da je zdaj krajna sila, ako nečemo da bi jih še boleznin in pomankanje oslabile. Treba bo akcije za to in sicer hitro. Sto'rat da, kdor hitro da.

Mariborski Slovenci in Slovenke, udeležite se vsi nedeljske manifestacije. Agitirajte za obilno udeležbo.

Reditelji za nedeljsko slavnost! Slavnostni odbor za nedeljsko manifestacijo nujno prosi železnice, ki so v nedeljo prosti službe, nadalje trgovce in trgovske sotrudnike, doslužene vojake in vse druge inteligente, da pridejo zanesljivo prihodnji petek 13. dec. ob 7. uri zvečer v prvo sobo Narodnega doma k sestanku rediteljskega zbora za nedeljsko slavnost. Izvolil se bo rediteljski zbor in razdelilo delo.

Francoski častniki v Mariboru. Včeraj sta bila prispela v Maribor 1 francoski major in 1 poročnik. Ali ostaneta tu, še ni znano. Obe dovala sta v Narodnem domu.

Naše ljudsko šolstvo! Glava nemškutarškega ljudskega šolstva v mariborskem okraju je padla. Nekdanji zavedni slovenski dijak in sedanji veliki sovražnik slovenskega šolstva, posebno naravnega učiteljstva, nadzornik Dreflak je odstavljen. Upamo, da mu bodo v najkrajšem času sledili njegovi jedra ovredni ljubljenci. Deset-razrednica v Pohorju, kjer se otroci ne učijo nič slovenski, v Magdaleni, Studencih, Radvanju, Kamnici kriče po hitri izpremembi! V našem vrlem št. lju še vedno deluje šulferajnski in sūdmarkni apostel Sadu, pri sosedni šoli znani Amon in pri Zgornji Sv. Kungoti Kisdi hont-Oberlehrer. Naša slovenska mladina in le ta pride v teh krajih v poštev ne sme ostati niti ure v rokah teh ljudi. Železno metlo v roke in proč žujimi!

Sirena kliče vsako jutro! Vstanite Slovenci delavci, domovina Vas kliče in hitite na delo! Ne poslušajte drugih sirenskih glasov, ki Vas odvrtaajo od domovine, kakor so nekdanj Sirene zadržavale Odiseja, slavnega grškega kneza. On e ni dal premotiti. Jadral je naprej proti domovini! Sleditemu, možje slovenski, pogumno naprej v delavnico!

Posnemanja vredno! Pri jugoslov dragonskem polku št 5 v Mariboru se bo ustanovila čitalnica za moštvo, kjer se bo isto ob prostih urah lahko posvečalo izobrazbi in omiki. Pri današnjih razmerah je posebne važnosti, da bo mogoče moštvo na dober način vsestransko informirati in vzgajati v duhu novega časa. To je le mogoče s tem, da se mu dajo na razpolago domači časniki in primerno čtivo. Ker pa polkovnemu poveljstvu ni n kakih denarnih sredstev v take svrhe na razpolago, se obrača na vse rodofuje, da to akcijo vsestransko podpirajo.

Za zlato in srebrni sklad naše države. V časopisih sicer se ni bilo, ne vemo sicer zakaj ne, da namveč na davkarji sprejemajo za državo zlatino in srebro, tudi proti plačilu. Da boče zlato, ki ga žrtvujemo državi, mnogo koristilo za povzdigo naše valute, t. j. vrednosti denarja, je vsakomur jasno. Prstane, nakit in drugo, smo imeli dostikrat samo iz nečimernosti in baharije, dajmo ga sedaj naši mladi nevesti, jugoslovanski domovini! Saj pa bodemo od tega imeli tudi največjo korist ker s tem bomo tudi odpravili draginjo. Narodni svet naj izda natančnejše ukrepe in pozive!

Kdor ne dela naj tudi ne je. Delavec nam piše: Včeraj ste priobčili, da bo vlada razdelila moko in mast kod priboljšek za božič. Opozarjam že sedaj našo vlado, da ja štrajkujočim ne da niti grama živil. Prašali bi tudi vlado, kako dolgo bo še imela s temi ljudmi potrpljenje, ki so klicali „fej Jugoslavija!“

„Rajši se obesijo, predno pridejo pod Srbe,“ tako govorijo nekateri zagrizenci po Mariboru. Kdor je res tako neumen, za tega pač ni drugega kakor — vrv.

Najnovejše.

Nemške čete požigajo naše vasi, morijo naše može in oskrnjajo naše žene in dekleta! V noči na ponedeljek je prekoračala majhna nemška četa na Koroškem reko Krko in napadla vas št. Lipš, katero so popolnoma orapali in potem zažgali. Tudi vas št. Janž nad Mostičem so napadli, kjer so istotako grozovito gospodarili. Tamošnjega župnika so na pol nagega gnali s seboj. Ko je to izvedel poveljnik naših čet v Velikovcu nadporočnik Malgaj hitel je z desetimi vojaki na lice mesta. Moštvo je pustil v vasi za stražo sam pa je jahal za nemškimi roparji, jih ujel in rešil župnika. Med potom proti Velikovcu je župnik omedlel. Sprejel ga je neki kmet pod streho, da si je odpomogel in nadeljeval pot. Kmalopotem je večja četa nemških vojakov napadla dotičnega kmeta, pobila možke, oskrunila žene in dekleta, potem pa zažgala hišo. V priču takih činov nemške soldateske si upajo mariborski Nemci in nemškutarji govoriti o podivjanosti Srbov. Srbi niso nikomur storili nič žalega, kljub temu, da so prišli kot zmagovalci v deželo.

St. Jurij ob Pesnici. Tukaj pokupijo Nemci in nemškutarji ves živež in ga pošiljajo z vozovi in celo z avtomobili noč in dan čez Arnovž v Nemško Avstrijo. Nujno je potrebno, da se tem ljudem to za nas pogubno delovanje takoj ustavi! V lukno žnjemi, če se takoj ne pokoravajo!

Ljubljana, 11. dec. Italjani so se začeli umikati iz slovenskega ozemlja. Med italjanskim vojaštvom vre in se zelo širi uporno gibanje.

Nemški napad na Velikovec! Velikovec, 11. dec. Danes po noči so nemške čete napadle slovensko posadko v Velikovcu. Naši junaki pa so nemške napadalce v kratkem boju zavrnilo.

Dragotin Ridl

brivec in vlasuljar Tegetthoffova cesta 21 se priporoča

Služkinjo,

ki bi opravila vsa domača dela, sprejme takoj trgovec VILKO WEIXL v Mariboru, Glavni trg št. 22.

Jože Ulaga, Tegetthoffova ulica,

priporoča blago na obleke za moške in ženske, druk in drugo manufakturno blago ter kravate, kolirje in srajce.

Absolvirani konzervatorist Kapelnik J. O. Pešta

podučuje na goslih in glasovirju Wieland-
ulica št. 14. — Prijave od 2. do 4. popoldne.

Špecerijska trgovina

Vilko Berdajs, grajski trg v gradu
priporoča dobro kislo zelje in repo, semena in drugo mešano blago.